

Dutch Design in China

Bart Ahsmann en Liesbeth Bonekamp

Industrieel ontwerpen is voor de meeste bedrijven in Nederland niet meer dan vormgeving, het ontwerpen van de verpakking. In landen als Engeland, Duitsland en de Verenigde Staten staat 'design' voor productontwikkeling. De industrieel ontwerper draagt daar bij aan innovaties door slimme technische oplossingen te bedenken. Dit verschil in benadering draagt bij tot een groter werkterrein en is een van de redenen waarom Nederlandse ontwerpers zich oriënteren op nieuwe markten. China behoort tot de kandidaten

"Productontwikkeling is een mondiaal vak. Een industrieel ontwerper kan zich niet beperken tot Nederland. Hij moet over de landsgrenzen heen kijken. Nu de grote seriematige productie uit Nederland verdwijnt, moet de ontwerper mee. China is een voor de hand liggende bestemming", meent industrieel ontwerper Bart Ahsmann. Hij werkt als adviseur bij Syntens, het innovatienetwerk voor ondernemers.

Liesbeth Bonekamp, partner van het ontwerp bureau Max Strategy by Design in Rotterdam, is het niet direct met hem eens. "Je móet wel naar het buitenland, want in Nederland is onvoldoende werk. Een goede plaats is waar investeringen in hightech-industrie plaatsvinden. Dan gaat het niet alleen om lagelonenlanden. Er is een 'hype' rond China en ik vraag me af of we niet ook elders moeten zijn."

Ahsmann betoogt dat ontwerpers altijd de trend volgen naar lagelonenlanden en niet ontkomen aan China. "In de jaren tachtig was de matrijzenbouw in Italië goedkoop. Industrieel ontwerpers zijn toen in de voorhoede meegelopen. Een ontwerper heeft op zijn minst de plicht in de gaten te houden wat in China gaande is. Er zijn daar kansen om geld te verdienen."

Levendig

Een verkennende missie naar Hongkong, waaraan beiden eind vorig jaar deelnamen, heeft veel informatie en contacten opgeleverd, maar tevens veel stof tot discussie over het vakgebied zelf. Dit blijkt uit het levendige gesprek op het kantoor van Max. Kern is dat industrieel ontwerpen in het Westen veel verder is ontwikkeld dan in China. Computers, met name software en internet, hebben het vak verbreed. Door ontwikkelingen in de technologische industrie zijn ontwerpers een rol gaan spelen bij de uitvoering van de bedrijfsstrategie.

Bonekamp: "Strikt genomen is industrieel ontwerpen het leveren van tekeningen voor de huid van een industrieel product dat maakbaar, bruikbaar en verkoopbaar is. In het Westen is daar in de afgelopen decennia ondersteuning van de beeldvorming van een bedrijf bijgekomen. Een product moet passen in de uitstraling van een bedrijf en in zijn strategische doelstellingen. Het vak heeft zich in de diepte ontwikkeld."

Ahsmann: "De markt in het Westen is volwassen. Ontwerpen heeft een strategische component gekregen en is multidisciplinair geworden. Kennis over het buigen van een staalplaat is niet meer genoeg. Je moet andere dingen gaan doen, zoals diensten loskoppelen van het fysieke product en service op afstand verlenen."

Bonekamp: "Westerse bedrijven zijn in het stadium dat ze de ontwikkeling van software en hardware gaan samenvoegen. Als ontwerper zit je daar tussenin. Als een laboratorium een apparaat ontwikkelt met een computer erin, betekent het dat daarvoor knoppen op het apparaat moeten komen. De integratie van internettoepassingen is ook een complex iets waar rekening mee moet worden gehouden. In die zin is het vak verbreed."

Kinderschoenen

In China staat het industrieel ontwerpen nog in de kinderschoenen. Liesbeth Bonekamp zet vraagtekens bij de mogelijkheden van Nederlandse ontwerpers om voor de Chinese markt te werken. "Misschien als een ontwerper zich beperkt tot de oorspronkelijke definitie. De vraag is of je terug kunt naar het uitvoeren van de basisvaardigheden als je gewend bent in de breedte en de diepte te werken."

Ahsmann: "Bovendien zijn in China meer dan driehonderd designopleidingen die jaarlijks tienduizenden ontwerpers afle-

"De markt in het Westen is volwassen. Ontwerpen heeft een strategische component gekregen en is multidisciplinair geworden"

veren. De Chinezen lopen hun achterstand spoedig in. Chinese ontwerpers zijn geknipt voor de binnenlandse fabrikanten. Daar is geen markt voor Nederlandse ontwerpers. Wij kunnen niet concurreren met Chinese tarieven." Hij ziet wel mogelijkheden arbeidsintensief ontwerpwerk uit te besteden. "Op het gebied van productontwikkeling komt er in China elk jaar een leger goedkope arbeidskrachten bij. Als een Nederlander een conceptontwerp heeft ontwikkeld, kan het detailleren en op tekening zetten in China gebeuren."

Bonekamp: "Wij besteden dat soort werk uit naar India, nog niet naar China. Een interessante ontwikkeling is dat een Chinees ons wil inschakelen voor producten die hier op de markt komen. Nederlandse ontwerpers die Chinese bedrijven helpen de westerse markt te betreden. Dat kan ook business zijn. Net zo goed als ontwerpen voor West-Europese bedrijven die in China produceren voor het Westen. We moeten in het Verre Oosten onze niche zien te vinden."

Hongkong

Beide gesprekspartners zijn het erover eens dat voor het onderzoeken van de Chinese markt Hongkong de beste uitvalsbasis is. De voormalige Britse kolonie die sinds 1997 weer deel uitmaakt van China, ligt tussen twee grote commerciële productie centra, Singapore en Taiwan, in. Bovenal is het de toegangspoort tot de delta van de Parelrivier in Zuid-China waar alleen al 80.000 industriële bedrijven van Hongkongse eigenaars zijn gevestigd.

"Nederlandse ontwerpers die Chinese bedrijven helpen de westerse markt te betreden. Dat kan ook business zijn"

Ahsmann: "Ontwerpers in Hongkong hebben het grote voordeel dat ze in taal en cultuur zowel Chinezen, als westerlingen begrijpen." Bonekamp: "Nederlandse ontwerpers kunnen gebruik maken van de expertise die in Hongkong aanwezig is. Daar kunnen voor onze klanten gemakkelijker contacten worden gelegd en onderhouden. Wij hebben de tijd niet en we staan vreemd tegenover de Chinese cultuur. We moeten in de komende vijf jaar in Hongkong informatie verzamelen en ervaring opdoen richting China. Dan kunnen we proberen Dutch Design als werkwijze neer te zetten. Als er vraag naar komt, kunnen we daarop inspelen."

www.maxsbd.nl

www.syntens.nl

Industrieel ontwerpen: nieuw fenomeen in China

Industrieel ontwerpen is in China pas in de jaren negentig op gang gekomen, nadat in 1992 de toenmalige politiek leider Deng Xiaoping de economische hervormingen nieuw leven had ingeblazen. Door de overgang van planeconomie naar markteconomie verandert de rol van Chinese fabrikanten. Ze moeten concurreren om hun producten te verkopen en huren vaker industrieel ontwerpers in die onderscheidend vermogen moeten creëren.

De Chinezen zijn nog niet helemaal bekomen van de gevolgen van de communistische ideologie die het creatieve denken om zeep heeft geholpen. Onder het bewind van Mao Zedong (1949-1976) werden productontwerpen, evenals bijvoorbeeld schilderijen, geproduceerd volgens partijrichtlijnen. Ze waren niet het resultaat van een creatief proces.

China is bezig aan een inhaalslag. Er zijn inmiddels meer dan driehonderd designopleidingen en jaarlijks komen tienduizenden afgestudeerde ontwerpers op de markt.